

XARİCİ SİYASİ TƏZYİQ VASİTƏSİ KİMİ İQTİSADI SANKSIYALARIN TƏTBİQİ VƏ NƏTİCƏLƏRİ

Giriş

İqtisadi sanksiyaların tətbiqi müasir dünya siyasətində geniş yayılmış bir təcrübədir. Xüsusilə son illərdə böyük dövlətlər arasındakı gərginliklər sanksiyaların təsirini artırmışdır. Sanksiyaların hədəf ölkələrin iqtisadi və sosial vəziyyətinə təsiri, beynəlxalq hüququn bu vasitəyə baxışı, eləcə də sanksiyaların humanitar nəticələri bu mövzunun aktuallığını təmin edir.

Məqalənin tədqiqat obyektini xarici siyasi təzyiq vasitəsi kimi iqtisadi sanksiyaların tətbiqi təşkil edir. Tədqiqat predmeti isə bu sanksiyaların iqtisadi, siyasi və sosial nəticələri, həmçinin beynəlxalq hüquq çərçivəsində onların tətbiq üsulları və effektivliyi ilə bağlı məsələlərdir.

Məqalənin əsas məqsədi iqtisadi sanksiyaların xarici siyasət təzyiqi kimi necə işlədiyini və onların tətbiqinin hansı nəticələrə gətirib çıxardığını təhlil etməkdir. Bununla əlaqədar olaraq aşağıdakı vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir:

- İqtisadi sanksiyaların növlərini və onların xarici siyasətdəki funksiyalarını təyin etmək;
- Sanksiyaların hədəf ölkələrə siyasi və iqtisadi təsirlərini araşdırmaq;
- Sanksiyaların humanitar nəticələrini təhlil etmək;
- Beynəlxalq hüququn iqtisadi sanksiyalarla bağlı mövqeyini və sanksiyaların hüquqi əsaslarını araşdırmaq.

Məqalədə elmi yenilik ondan ibarətdir ki, iqtisadi sanksiyaların müasir geosiyasi kontekstdə analizi aparılmış və onların iqtisadi, siyasi, hüquqi və humanitar aspektlərinə geniş yanaşma təqdim edilmişdir. Həmçinin, sanksiyaların müxtəlif dövrlərdə göstərdiyi fərqli nəticələr müqayisə edilmiş və beynəlxalq siyasətə təsiri daha dərindən tədqiq olunmuşdur.

Məqalədə əsasən müqayisəli təhlil metodu tətbiq edilmişdir. Sanksiyaların fərqli ölkələrə tətbiqi təcrübələri müqayisə edilmiş, həmçinin təsirlərinə dair statistika və real faktlar araşdırılmışdır. Bununla yanaşı, normativ-hüquqi təhlil metodu istifadə olunaraq beynəlxalq hüquqda iqtisadi sanksiyaların əsasları öyrənilmişdir.

Bu məqalə nəzəri olaraq iqtisadi sanksiyaların

beynəlxalq münasibətlərdə necə işlədiyini göstərir və onların tətbiqinin beynəlxalq hüquq çərçivəsində nə dərəcədə qanuni olduğunu təhlil edir. Praktiki baxımdan isə məqalə sanksiyaların tətbiqi ilə maraqlanan diplomatlar, beynəlxalq münasibətlər üzrə mütəxəssislər və hüquqşünaslar üçün faydalı ola bilər. Sanksiyaların iqtisadi və sosial təsirlərinin analizi, eyni zamanda, dövlət siyasətçiləri və iqtisadi analitiklər üçün də mühüm məlumat mənbəyi kimi xidmət edə bilər [1].

Əsas mövzu

Sanksiyaların əsas üstünlüklərindən biri hərbi müdaxilə etmədən siyasi və iqtisadi təzyiq göstərməkdir. Bu, beynəlxalq münaqişələri daha az xərc və daha az insan itkisi ilə həll etmək imkanı verir. Sanksiyalar həmçinin dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara diplomatik təzyiq vasitəsi kimi güc tətbiq etmədən məqsədlərinə nail olmaq şansı verir.

Müharibə ilə müqayisədə sanksiyalar daha az birbaşa ziyan vurur, bu da onları beynəlxalq ictimaiyyət üçün daha qəbulolunan edir. Lakin sanksiyaların effektivliyi və onların uzunmüddətli nəticələri müzakirəyə açıqdır, çünki bəzi hallarda onlar həm iqtisadi, həm də humanitar fəsadlara səbəb ola bilər. Buna görə sanksiyalar strateji planlama tələb edən mürəkkəb bir vasitədir, çünki onların arzuolunmaz nəticələri, o cümlədən hədəf ölkənin daxili siyasətinin sərtilməsi və ya humanitar böhran yaratması kimi riskləri də mövcuddur.

Bəli, iqtisadi sanksiyalar beynəlxalq təcrübədə geniş şəkildə tətbiq olunan və müxtəlif mənalarda izah edilə bilən bir anlayışdır. BMT-nin Nizamnaməsinin 41-ci maddəsinə əsaslanaraq, iqtisadi sanksiyalar silahlı müdaxilə olmadan hədəf ölkəyə təzyiq göstərmək məqsədi daşıyan vasitələr kimi təsvir olunur. Bu maddəyə əsasən, iqtisadi sanksiyalar iqtisadi münasibətlərin, rabitə vasitələrinin və hətta diplomatik əlaqələrin qismən və ya tamamilə dayandırılmasını nəzərdə tutur [2].

BMT bu cür sanksiyaları əsasən beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyi təhdid edən ölkələrə və ya rejimlərə qarşı tətbiq edir. Məqsəd həmin ölkənin davranışını dəyişdirmək və ya beynəlxalq hüquq normalarına ri-

ayət etməsini təmin etməkdir. Bu cür tədbirlər silahlı güc tətbiq etmədən həyata keçirildiyi üçün beynəlxalq hüquqda sülh yolu ilə həll vasitəsi hesab edilir.

20-ci əsrə qədər iqtisadi sanksiyalar nadir hallarda tətbiq olunurdu, çünki dövlətlər arasındakı münaqişələr, adətən, döyüş meydanında həll edilirdi. Diplomantik vasitələrdən əvvəl hərbi müdaxilə dövlətlər arasında əsas münaqişə həll yolu kimi qəbul edilirdi. Maraqlıdır ki, həmin dövrdə hərbi qarşıdurmalar olsa da iqtisadi münasibətlər çox vaxt davam edirdi. Yəni bir tərəfdən dövlətlər müharibə aparır, digər tərəfdən isə tacirlər ticarət əlaqələrini davam etdirirdilər.

Lakin 20-ci əsrdə dövlətlər arasında münaqişələrin həllində iqtisadi sanksiyalar geniş şəkildə istifadə edilməyə başlandı. Xüsusilə Birinci və İkinci Dünya müharibələrindən sonra beynəlxalq ictimaiyyət sülh və təhlükəsizliyi qorumaq məqsədilə hərbi münaqişələrin qarşısını almaq üçün yeni vasitələr axtarırdı. Nəticədə, iqtisadi sanksiyalar, hərbi müdaxilənin alternativini kimi ortaya çıxdı. İqtisadi təzyiqlik göstərərək dövlətləri razı salmaq, onlara təzyiqlik etmək və beynəlxalq hüquqa riayət etmələrini təmin etmək sanksiyaların əsas məqsədləri kimi formalaşdı.

XX əsrdə iqtisadi sanksiyalardan istifadə beynəlxalq münasibətlərdə ənənəvi təcrübə halını aldı. Bu “yumşaq güc” vasitəsi dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar üçün hərbi güc tətbiq etmədən müəyyən ölkələrə təzyiqlik göstərməyin effektiv yolu kimi formalaşdı [3].

Əvvəllər döyüş meydanında həll olunan münaqişələr artıq iqtisadi təzyiqlik vasitəsilə daha sülhsevər yollarla idarə olunmağa başladı. İqtisadi sanksiyalar hökumətlərə və beynəlxalq qurumlara münaqişələri həll etmək və ölkələri beynəlxalq hüquq normalarına uyğun davranmağa məcbur etmək üçün güclü vasitə təqdim etdi.

İkinci Dünya müharibəsindən sonra qlobal təhlükəsizlik və sülhə təhdid yaradan dövlətlərə və rejimlərə qarşı iqtisadi sanksiyaların tətbiqi, xüsusən də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı kimi beynəlxalq qurumlar vasitəsilə həyata keçirildi. Bu sanksiyalar təkcə hərbi münaqişələrin qarşısını almaqla qalмайıb, həm də insan hüquqları pozuntuları, nüvə təhlükəsi və ya terrorizmlə mübarizə kimi məsələlərdə dövlətlərə təsir göstərmək üçün tətbiq olunmağa başlandı.

İqtisadi sanksiyalar adətən daha güclü iqtisadi potensiala sahib olan bir ölkə tərəfindən daha zəif iqtisadiyata malik olan bir ölkəyə qarşı tətbiq olunur. Bu asimmetriya sanksiya tətbiq edən ölkəyə mü-

naqişəni idarə etməkdə üstünlük verir. Çünki sanksiyaların hədəfi olan ölkənin iqtisadi potensialı daha məhdud olduğundan cavab tədbirləri göstərmək və ya iqtisadi itkiləri kompensasiya etmək həmin ölkə üçün olduqca çətin, bəzən isə qeyri-mümkün olur. Hədəf ölkə sanksiyaların mənfi təsirlərindən qaçmaq üçün alternativ iqtisadi əlaqələr və ya daxili resurslardan istifadə etməyə çalışsa da bu cəhdlər çox vaxt yetərsiz qalır. Lakin bu vəziyyət sanksiya tətbiq edən ölkələr üçün də tamamilə risksiz deyil. İqtisadi münasibətlərin beynəlmilləşməsi, yəni ölkələrarası iqtisadi əlaqələrin və ticarətin genişlənməsi fonunda iqtisadi sanksiyalar hər iki tərəf üçün zərərli ola bilər [4].

Qlobal iqtisadi sistemdə dövlətlər bir-birinə sıx şəkildə bağlıdır, buna görə də bir ölkəyə qarşı tətbiq olunan sanksiyalar digər tərəfə, xüsusən də sanksiya tətbiq edən ölkəyə dolayısı ilə təsir edə bilər. Məsələn, sanksiya tətbiq edən ölkələr sanksiyaların hədəfində olan ölkənin bazarlarına, enerji mənbələrinə və ticarət yollarına çıxışını itirə bilərlər.

BMT-nin hesablamalarına əsasən, XXI əsrin əvvəllərində ABŞ və digər “qızıl milyard” adlandırılan inkişaf etmiş ölkələrin iqtisadi sanksiyaları dünya əhalisinin 52%-nin yaşadığı onlarla ölkəni əhatə edib [5].

Vaşinqtonun Kuba və Şimali Koreyaya qarşı apardığı iqtisadi müharibələr ən uzunsürən münaqişələrdən biri kimi tarixə keçmişdir. Hər iki ölkəyə qarşı tətbiq edilən iqtisadi sanksiyalar onilliklər boyu davam etmiş və bu müddət ərzində ciddi iqtisadi və sosial fəsadlar yaratmışdır.

1973-cü il oktyabrın 20-də ərəb ölkələrinin tətbiq etdiyi neft embarqosu milli səviyyədə iqtisadi sanksiyaların ən məşhur nümunələrindən biridir və dünya iqtisadiyyatında geniş təsir yaradan bir hadisədir. Bu embarqo ərəb ölkələrinin Qərbi İsrailə dəstəyini geri çəkməyə məcbur etmək məqsədini güdərək beynəlxalq neft bazarına böyük təzyiqlik göstərdi.

Bu embarqo Yom Kippur Müharibəsi (1973-cü il Ərəb-İsrail müharibəsi) zamanı tətbiq olundu. Ərəb ölkələri, xüsusilə Səudiyyə Ərəbistanı, İraq, Küveyt, Bəhreyn və digər neft ixrac edən ölkələr İsrailin Qərbi Sahilə və digər ərəb torpaqlarına müdaxiləsi ilə əlaqədar Qərb ölkələrinə, xüsusilə ABŞ-a qarşı iqtisadi təzyiqlik göstərməyə qərar verdilər. Səudiyyə Ərəbistanı və digər ərəb neft ixrac edən ölkələr neft istehsalını azaldaraq və ya tamamilə dayandıraraq Qərbi İsrailə dəstək verən ölkələrə qarşı iqtisadi təzyiqlik göstərdilər.

Neft embarqosu qlobal neft bazarını dərinə təsir etdi. Bu tədbirlər nəticəsində dünya üzrə neft qiymətləri kəskin artdı, nəqliyyat və sənaye sahələrində ciddi problemlər yarandı. Bu iqtisadi çətinliklər inkişaf etmiş ölkələrdə, xüsusilə ABŞ və Avropada iqtisadi böhran və inflyasiya ilə nəticələndi. Neft qiymətlərinin artması qlobal iqtisadiyyatda ciddi təzyiqlərə səbəb oldu və enerji asılılığı olan ölkələrdə həyat səviyyəsinin aşağı düşməsinə yol açdı.

Embarqo uzun müddət davam etmədi, çünki ərəb ölkələrinin özləri də neft ixracından asılı idilər. Neft ixrac edən dövlətlərin iqtisadiyyatı ixrac edilən neftin gəlirləri ilə möhkəmlənmişdi, buna görə də neft satışını dayandırmaq onların iqtisadiyyatına da mənfi təsir göstərdi. İxracın dayandırılması neft istehsalçı ölkələrdə maliyyə çatışmazlığına və iqtisadi problemlərə yol açdı [6].

Kuba 1960-cı ildən bəri ABŞ-nin tətbiq etdiyi iqtisadi sanksiyalar və embarqo nəticəsində ciddi iqtisadi çətinliklərlə qarşılaşıb. Bu sanksiyalar Fidel Kastronun 1959-cu ildə hakimiyyətə gəlməsindən sonra Kuba hökuməti tərəfindən ABŞ vətəndaşlarına və şirkətlərinə məxsus əmlakların müsadirə edilməsi səbəbindən tətbiq edilməyə başlanmışdır. Kuba hakimiyyətinin məlumatına görə, bu müddət ərzində tətbiq olunan embarqonun birbaşa iqtisadi zərəri təxminən 1 trilyon dollar təşkil edir. Bu rəqəm iqtisadi sanksiyaların ölkənin iqtisadiyyatına nə qədər geniş təsir göstərdiyini və nə dərəcədə ağır olduğunu göstərir. Sanksiyalar Kuba iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində - xüsusən də ticarət, sənaye və kənd təsərrüfatı sektorlarında - ciddi problemlərə yol açmışdır. Məsələn, tədarük zəncirində yaranan kəsintilər və idxal qıtlığı səbəbindən Kuba iqtisadiyyatı böyük çətinliklərlə üzləşmişdir. ABŞ-nin əsas məqsədi Kuba hökumətini dəyişdirmək və demokratiya gətirmək idi. Lakin yarım əsrdən artıq müddətdə bu məqsədə nail olmaq mümkün olmayıb. Kuba, sanksiyalara baxmayaraq, siyasi və sosial strukturlarını qorumağa davam edib [7].

Ən son iqtisadi sanksiyalar Ukrayna münaqişəsi ilə əlaqədar olaraq Rusiyaya qarşı tətbiq edilən sanksiyalarla bağlıdır. 2023-cü ildə Avropa İttifaqı və ABŞ Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar paketlərini tətbiq etdilər. Bu sanksiyalar əsasən ticarət, maliyyə, enerji və texnologiya sektorlarına yönəlmişdir.

Avropa İttifaqının qəbul etdiyi 14-cü sanksiyalar paketi Rusiyaya qarşı ticarət məhdudiyyətlərini genişləndirib. Xüsusilə prioritet əhəmiyyət kəsb edən

malların Rusiyaya ixracının qadağan edilməsi, Rusiya banklarının beynəlxalq SWIFT sistemindən kənar alternativ maliyyə sistemi olan SPFS vasitəsilə əməliyyatlarının məhdudlaşdırılması və Rusiyanın mayeləşdirilmiş təbii qaz əməliyyatlarına yeni qadağalar qoyulması bu tədbirlər arasında diqqət çəkir. Bundan başqa, Rusiyanın enerji sektorunda çalışan şəxslər və hərbi sahədə fəaliyyət göstərənlərə qarşı fərdi sanksiyalar da tətbiq olunub [8].

ABŞ isə müdafiə və texnologiya sahələrində Rusiyaya qarşı daha sərt məhdudiyyətlər tətbiq edərək, onun hərbi və iqtisadi potensialını zəiflətmək məqsədi güdür. Bu sanksiyalar Rusiyanın enerji ixracatını da hədəf alaraq, ölkənin maliyyə ehtiyatlarına böyük zərbə vurmağı hədəfləyir. Bu sanksiyalar beynəlxalq arenada Rusiyanın mövqeyini zəiflətmək və Ukraynaya qarşı aqressiyasını dayandırmaya çalışmaq məqsədilə tətbiq olunur.

Nəticə

İqtisadi sanksiyalar beynəlxalq münasibətlərdə vacib və təsirli xarici siyasi alət kimi çıxış edir. Müharibədən fərqli olaraq iqtisadi sanksiyalar daha az insan itkisi və maliyyə xərci ilə müəyyən siyasi məqsədlərə nail olmağa çalışır. Bununla belə, sanksiyaların effektivliyi bir çox amillərdən asılıdır və hər zaman gözlənilən nəticələrə gətirib çıxarmır. Məsələn, Kuba və Şimali Koreya kimi ölkələrdə uzunmüddətli sanksiyalara baxmayaraq, rejim dəyişikliyi və ya siyasi məqsədlər tam olaraq həyata keçməmişdir. İqtisadi sanksiyalar adətən zəif iqtisadiyyata malik ölkələrə qarşı tətbiq olunur və bu zaman sanksiyaların təsiri güclü olur. Lakin bu sanksiyaların həm sanksiya tətbiq edən, həm də hədəf olan ölkəyə iqtisadi itkilər gətirdiyini qeyd etmək vacibdir.

Müasir beynəlxalq münasibətlərdə iqtisadi sanksiyalar, xüsusilə qlobal iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi fonunda, daha mürəkkəb və çoxşaxəli xarakter alıb. Sanksiyaların tətbiqi təkcə hədəf ölkənin iqtisadiyyatına zərər vurmur, həmçinin beynəlxalq ticarət və diplomatik münasibətləri də təsirləndirir. Sanksiyalar rejimləri müxtəlif ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tətbiq olunduqda sanksiya dözümlüyü üçün güclü iqtisadiyyata malik dövlətlərin də itkilərlə qarşılaşa biləcəyi müşahidə edilir. Bu hal qlobal ticarət əlaqələrinin mürəkkəbliyindən irəli gəlir və sanksiyaların tətbiq edildiyi ölkələrdə sosial, iqtisadi və siyasi vəziyyətin pisləşməsinə səbəb ola bilər.

Mövzu ilə əlaqəli aşağıdakı təkliflər daha məqsəduyğun olar:

1. Sanksiyaların təsirli olması üçün onların məqsədyönlü və konkret hədəflərə yönəldilməsi vacibdir. Bu məqsədlə, beynəlxalq təşkilatlar və dövlətlər sanksiya tətbiqi zamanı həm iqtisadi, həm də siyasi riskləri də nəzərə almalı və eyni zamanda sanksiyaların uzunmüddətli təsirlərini analiz etməlidirlər.

2. İqtisadi sanksiyalar tətbiq olunarkən paralel olaraq diplomatik danışıqların da təşviq edilməsi vacibdir. Münaqişələrin sülh yolu ilə həlli üçün iqtisadi sanksiyaların yanında diplomatik vasitələrdən daha geniş istifadə edilməlidir.

3. Sanksiyaların mənfi təsirindən qorunmaq üçün ölkələr öz iqtisadiyyatlarını diversifikasiya etməli, xarici ticarət tərəfdaşlarını artırmalı və daxili istehsalını gücləndirməlidirlər. Bu, ölkələrin sanksiya dövründə iqtisadi dayanıqlılığını artıracaq və iqtisadi böhranlardan qoruyacaqdır.

4. Sanksiyaların tətbiqi ilə bərabər, sanksiya tətbiq edən ölkələr də öz iqtisadi itkilərini minimuma endirmək üçün daxili iqtisadi siyasətlərində dəyişikliklər etməli və yeni bazarlar tapmalıdırlar.

5. İqtisadi sanksiyaların effektiv olması üçün beynəlxalq səviyyədə daha çox əməkdaşlıq və koordinasiya tələb olunur. Ayırı-ayrı dövlətlər və təşkilatlar sanksiyaları tətbiq edərkən beynəlxalq hüquq normalarına riayət etməli və bu sahədə daha şəffaf və ədalətli mexanizmlər qurmalıdırlar.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Белькевич А.А., *Исследование мирового опыта применения экономических санкций во внешней политике. Россия, Тула, Тульский государственный университет, 2016, с.284-294*

2. www.un.org/ru/sections/un-charter/chapter-vii/index.html (дата обращения 08.02.2016)

3. Walentek, *Dawid Success of economic sanctions threats: coercion, information and commitment // International interactions. 2021. Volume 47: Number 3; pp 417-448.6*

4. Sekishita, M. *International Political Economy of Economic Sanctions // Ritsumeikan keizaigaku. 2021. Volume 69: Number 5/6; pp 216-239*

5. Балуев Д. *Эволюция экономических санкций как инструмента внешней политики от Второй мировой войны до санкций против России [Электронный ресурс] // Международные*

процессы. Том 12. Номер 3 (38). Июль-сентябрь. [сайт]. ГКДЖ <http://www.intertrends.ru/thirtyeighth/Baluev.pdf> (дата обращения 07.02.2016)

6. Белькевич А.А., *Исследование мирового опыта применения экономических санкций во внешней политике. Россия, Тула, Тульский государственный университет, 2016, с.284-294*

7. Катасонов В. *Экономические войны и экономические санкции (I), (II) [Электронный ресурс] // Фонд стратегической культуры: электронное издание. [04 февраля 2015]. URL: <http://www.fondsk.ru/news/2015/01/19/ekonomicheskie-vojny-i-ekonomicheskie-sankcii-i-31389.html> (дата обращения 07.02.2016).*

8. <https://www.dw.com/ru/sankcii-protiv-belarusi-za-voynu-rf-v-ukraine-chto-zapretil-minsku-zapad/a-61002724>

XÜLASƏ

Bu məqalədə iqtisadi sanksiyaların xarici siyasi təzyiq vasitəsi kimi tətbiqi və nəticələri araşdırılır. İqtisadi sanksiyalar bir dövlətin siyasətini dəyişdirmək, onu cəzalandırmaq və ya təzyiq altında saxlamaq məqsədilə beynəlxalq təşkilatlar və ya fərdi dövlətlər tərəfindən tətbiq olunan məhdudiyətlərdir. Məqalədə sanksiyaların müxtəlif formaları, o cümlədən ticarət, maliyyə və texnoloji sanksiyalar, onların tətbiqi səbəbləri və bu sanksiyaların siyasi, iqtisadi və humanitar nəticələri müzakirə edilir. Nəticə etibarilə, iqtisadi sanksiyaların effektivliyi bəzi hallarda hədəflərə çatmağa kömək etsə də, humanitar fəsadlara səbəb ola və əks nəticələr verə bilər.

Açar sözlər: *iqtisadi sanksiyalar, xarici siyasi təzyiq, beynəlxalq münasibətlər, beynəlxalq iqtisadiyyat, iqtisadi itkilər.*

APPLICATION AND RESULTS OF ECONOMIC SANCTIONS AS A TOOL OF FOREIGN POLITICAL PRESSURE

SUMMARY

This article examines the application and consequences of economic sanctions as a means of external political pressure. Economic sanctions are restrictions imposed by international organizations or individual states in order to change the policy of a state, punish it or keep it under pressure. The article discusses various forms of sanctions, inclu-

ding trade, financial, and technological sanctions, the reasons for their application, and the political, economic, and humanitarian consequences of these sanctions. Consequently, while the effectiveness of economic sanctions may help achieve goals in some cases, they may cause humanitarian consequences and backfire.

Keywords: *economic sanctions, foreign political pressure, international relations, international economy, economic losses.*

ПРИМЕНЕНИЕ И РЕЗУЛЬТАТЫ ЭКОНОМИЧЕСКИХ САНКЦИЙ КАК ИНСТРУМЕНТА ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО ДАВЛЕНИЯ

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются применение и последствия экономических санкций как средства внешнего политического давления. Экономические санкции — это ограничения, налагаемые международными организациями или отдельными государствами с целью изменить политику государства, наказать его или держать под давлением. В статье рассматриваются различные формы санкций, в том числе торговые, финансовые и технологические, причины их применения, а также политические, экономические и гуманитарные последствия этих санкций. Следовательно, хотя эффективность экономических санкций может способствовать достижению целей в некоторых случаях, они могут вызвать гуманитарные последствия и иметь неприятные последствия.

Ключевые слова: *экономические санкции, внешнеполитическое давление, международные отношения, международная экономика, экономические потери.*